

Collageschilderijen met familiefoto's

Kees Keijer

AMSTERDAM

Neo Matloga kwam in 2016 vanuit zijn geboorteland Zuid-Afrika naar Nederland. Vorig jaar won hij de ABN Amro Kunstprijs. Zijn tentoonstelling is nu te zien in de Hermitage. 'Ik weet van tevoren nooit wat de uitkomst zal zijn.'

Op forse doeken combineert hij gefotografeerde knipsels, inkt en houtskool en soms wat pastel of oleïekrijt. Het resultaat noemt Neo Matloga (1993) 'collageschilderijen' en ze hebben titels in Sepedi, zijn moedertaal.

"Ze zijn niet gemakkelijk te maken," vertelt Matloga. "Elk werk is bijna een obstakel, het oplossen van een probleem." Van tevoren heeft hij een beeld in zijn hoofd wat hij wil gaan maken. "Ik zal niet zeggen dat ik het plan, maar ik denk wel aan de scène die ik wil gaan vastleggen. Hoe karakters in een kamer zitten te wachten."

Het samenstellen van figuren begint vaak met een foto uit een familiealbum. Matloga heeft een archief aangelegd met zulke foto's. Daarnaast heeft hij lades vol met gescheurde onderdelen van gezichten.

Als basis voor zijn compositie neemt hij bijvoorbeeld een bank uit de woonkamer van het huis van zijn tante, vervolgens componeert hij de figuren en hun kleding. "Het is een lang proces, maar uiteindelijk is het ook een verrassing, omdat ik met deze ontmantelde gezichten werk. Ik weet van tevoren nooit wat de uitkomst zal zijn."

Schilderen met de computer

Ogen, neuzen en oren staan verschillende kanten op, ledematen zijn soms verwrongen. In het juryrapport van de ABN Amro Kunstprijs wordt die manier van weergeven vergeleken met de kubistische portretten van Picasso en Braque, maar dat herkent Matloga niet.

"Ik denk nooit aan Picasso. Voor mij komt het werk op de eerste plaats en daarna speelt onbewust een beetje kunstgeschiedenis mee. Ik hou van de dynamiek van deze karakters, waarbij de emoties complex zijn. Je hebt ogen die naar ons kijken, maar de neus is weer en profiel weergegeven." Dat blijkt terug te komen. Figuren zijn steeds van opzij weergegeven, waardoor het lijkt alsof ze naar iets kijken buiten het schilderij.

Matloga scant de foto's, bewerkt ze op de computer en print ze dan op de gewenste grootte. "Ik schilder ook met de computer. Sommige delen worden gepixeld, of ik voeg kleur toe."

Het knip- en plakwerk is een avontuur. Matloga hoopt dat de beschouwer dat ook ervaart. "Tijdens het maken vraag ik me af wat deze mensen doen, denken. Eigenlijk bevind ik me in dezelfde positie als de kijker die dingen probeert te ontdekken. Ik heb ook vaak vragen en niet zozeer antwoorden. Waar komen ze vandaan, wat denken ze, waar gaan ze heen?"

Image

Zijn volledige naam is Neo Image Matloga, wat nogal bijzonder is voor een beeldend kunstenaar. Hij heeft zijn ouders vaak gevraagd naar de reden voor die tweede naam, maar dat hebben ze nooit verteld. "Misschien wachten ze op het juiste moment om het te vertellen. Mijn ouders zijn nogal filosofisch, mogelijk vinden ze dat ik er nog niet klaar voor ben."

Matloga groeide op in de jaren na de afschaffing van de apartheid. Een onrustige tijd, maar het was relatief rustig in zijn geboortedorp in de streek Limpopo, in het noordoosten van het land. "Ik zal niet zeggen dat het leven makkelijk was, maar mensen maakten er wat van. Het was een veilige plek om op te groeien."

Maar wie betere kansen in het leven wilde hebben, ging naar de stad. Matloga verhuisde naar Johannesburg om kunst te studeren aan de universiteit. Daar had hij het plan opgevat om naar Nederland te verhuizen. "Waarom Nederland? Dat weet ik tot op de dag van vandaag niet. Het was een fantasie, een droom. Ik wilde naar Nederland, om daar kunst te maken."

Residency

Kunstenaar Moshekwa Langa, die dezelfde route had gevolgd, vertelde hem over de mogelijkheid van een werkperiode bij een residency. Matloga werd toegelaten tot de Ateliers, waar maar tien van de achthonderd aanmeldingen worden aangenomen.

In Amsterdam keek hij zijn ogen uit bij de schilderijen uit vroeger eeuwen. Hij wilde ook levensgrote figuren maken. In zijn grote werkruimtes, eerst bij de Ateliers, nu op het NDSM-terrein, kon dat ook.

Zijn collageschilderijen zijn vooral gesitueerd in woonkamers en cafés. Op de werken in de Hermitage gaan ze voor het eerst naar buiten. Een groep jonge mensen zit op het strand, een stel bevindt zich in een zwembad. "Het zijn gezichten die ik uit verschillende gezichten heb samengesteld, maar toch komen ze me bekend voor. Misschien heb ik ze ooit gezien in een plaatselijke winkel of bij een bijeenkomst met verre familieleden."

Neo Matloga, Along Came Your Eyes, Hermitage, t/m 2 oktober

Neo Matloga

Kunstenaar uit Zuid-Afrika, won vorig jaar de ABN Amro Kunstprijs.

Op forse doeken combineert Matloga gefotografeerde knipsels, inkt en houtskool en soms wat pastel of oleïekrijt.

FOTO JONATHAN DE WAART

